

Archwiliad Laparotomi Argyfwng Cenedlaethol (NELA)

Taflen Wybodaeth i Gleifion

Beth yw Laparotomi Brys?

Mae laparotomi brys yn llawdriniaeth fawr lle mae'n rhaid i'r llawfeddyg dorri'r abdomen (ardal y stumog) ar agor. Fe'i gelwir yn "argyfwng" oherwydd rhaid ei wneud yn fuan iawn neu hyd yn oed ar unwaith ac ni all aros tan ddyddiad diweddarach. Gellir ei wneud am sawl rheswm gan gynnwys gwaedu mewnol, trydylliad (twll neu rwyg), rhwystr (rhwystr) neu haint. I lawer o gleifion, laparotomi brys yw'r unig driniaeth a allai eu helpu i wella.

Beth yw NELA?

Mae NELA yn sefyll am Archwiliad Laparotomi Brys Cenedlaethol. Mae llywodraethau Cymru a Lloegr yn gofyn i NELA gael ei ddarparu bob blwyddyn, gyda throsolwg gan y Bartneriaeth Gwella Ansawdd Gofal Iechyd fel rhan o'r Rhaglen Archwilio Clinigol Genedlaethol. Cynhelir archwiliadau clinigol gan sefydliadau annibynnol i asesu ansawdd gofal mewn ysbytai trwy edrych ar sut mae ysbytai yn trin cleifion a chanlyniadau'r cleifion hynny. Archwiliad clinigol cenedlaethol yw NELA, sy'n golygu ei fod yn cael ei gynnal mewn tua 180 o ysbytai yng Nghymru a Lloegr. Mae NELA yn edrych ar ansawdd y gofal a dderbynnir gan gleifion sy'n cael laparotomi brys.

Dechreuodd NELA yn 2012 ac ers hynny mae nifer o welliannau wedi'u gwneud i'r gofal a gaiff cleifion â laparotomi brys, er enghraifft:

- Mae marwolaethau o fewn 30 diwrnod i lawdriniaeth wedi gostwng o 11.8% o laparotomi brys ym mlwyddyn gyntaf yr archwiliad i 8.7% yn yr adroddiad diwethaf.
- Mae arhosiad cyfartalog yn yr ysbyty ar ôl laparotomi brys wedi gostwng o 19.2 diwrnod ym mlwyddyn gyntaf yr archwiliad i 15.1 diwrnod yn yr adroddiad diwethaf.
- Roedd y mwyafrif llethol o gleifion bellach yn derbyn gofal a ddarparwyd gan feddygon ymgynghorol.

Pam ydym ni'n cynnal NELA?

Rydym am wella'r gofal y mae cleifion sy'n cael llawdriniaeth frys yn ei gael. I wneud hyn byddwn yn casglu gwybodaeth bwysig am ba mor dda y mae eich ysbyty yn darparu gofal i chi. Yna byddwn yn rhoi'r holl wybodaeth werthfawr yr ydym wedi'i chael i ysbytai. Bydd hyn yn amlygu meysydd o'u gwasanaeth lle maent yn gwneud yn dda, a meysydd y gallant eu gwella. Bydd hefyd yn caniatáu i ysbytai gymharu eu hunain ag eraill ledled y wlad. Disgwylir i bob ysbyty yng Nghymru a Lloegr sy'n cynnal laparotomi brys gymryd rhan yn yr archwiliad hwn.

Pa wybodaeth a gesglir?

Mae'r archwiliad yn casglu gwybodaeth am y gofal y mae cleifion yn ei dderbyn tra'n cael llawdriniaeth frys ar y coluddyn. Mae hyn yn cynnwys pethau fel yr amser o'r dydd y cawsoch llawdriniaeth, pa mor hir y gallech fod wedi aros am llawdriniaeth, yr hyn a ganfu'r llawfeddyg yn ystod y llawdriniaeth, a pha fath o ward yr aethoch iddi ar ôl eich llawdriniaeth. Mae'r archwiliad hefyd yn casglu gwybodaeth gyfrinachol sy'n cynnwys eich enw, rhif GIG, dyddiad geni, rhyw a chod post. Ni fydd yr archwiliad yn cyhoeddi unrhyw wybodaeth a allai alluogi adnabod cleifion unigol.

Cesglir yr holl wybodaeth hon fel y gallwn gymharu a chysylltu ein data â chronfeydd data cenedlaethol eraill i gasglu cymaint o wybodaeth â phosibl, gan gynnwys cyfraddau marwolaethau. Po fwyaf o ddata sydd gennym, yr hawsaf fydd hi i ni ddeall lle mae angen gwella gofal.

Sut mae'r archwiliad yn diogelu fy ngwybodaeth gyfrinachol am glaf?

Mae'r wybodaeth y mae NELA yn ei chasglu yn cael ei thrin yn gyfrinachol ac yn cael ei chadw'n ddiogel bob amser. Nid yw'r un o'r adroddiadau y mae'r archwiliad yn eu cynhyrchu yn cynnwys gwybodaeth a allai adnabod claf.

Dim ond mewn ffordd 'ffugenw' y mae'r wybodaeth ar gael i'r tîm archwilio, sy'n golygu mai dim ond trwy gyfres o rifau a gynhyrchir gan gyfrifiadur y gellir adnabod cleifion. Dim ond i'r Rheolydd Diogelu Data y mae enwau cleifion a gwybodaeth bersonol debyg arall ar gael ar gyfer yr archwiliad a dim ond ar gyfer cysylltu â chronfeydd data cenedlaethol eraill fel y nodir uchod y cânt eu defnyddio.

Er mwyn atal mynediad neu ddatgeliad anawdurdodedig o ddata cleifion, mae gennym nifer o weithdrefnau corfforol, electronig a rheolaethol i ddiogelu'r wybodaeth a gasglwn.

Pa fanteision eraill all ddeillio o ddefnyddio fy ngwybodaeth?

Yn achlysurol, gofynnir i NELA gefnogi ymchwil feddygol i wella gofal llawfeddygol. Rhaid i ymchwilwyr wneud cais i gael mynediad at ddata NELA a rhaid iddynt sicrhau bod mesurau diogelu priodol ar waith i ddiogelu'r data. Ni fydd NELA byth yn rhannu eich gwybodaeth gyfrinachol bersonol fel enw, rhif GIG, neu ddyddiad geni, ag ymchwilwyr eraill.

Pam na ofynnwyd i mi am ganiatâd i ddefnyddio fy ngwybodaeth?

Gan fod rhai cleifion yn sâl iawn cyn ac ar ôl iddynt gael laparotomi brys, byddai'n anodd iawn gofyn i bob claf am ganiatâd i ddefnyddio eu data. Mae'n bwysig inni gael gwybodaeth gan bob claf, nid dim ond y rhai sy'n ddigon iach i roi caniatâd. Dyna sut y gallwn ddarparu trosolwg cywir o ansawdd.

Fel mesur diogelu ychwanegol ar gyfer eich gwybodaeth, mae gweithgareddau NELA yn cael eu hadolygu gan y Grŵp Cynghori ar Gyfrinachedd, neu CAG, sefydliad annibynnol sy'n helpu i ddiogelu buddiannau cleifion mewn ymchwil ac archwiliadau iechyd a gofal cymdeithasol.

A gaf i ofyn i'm data beidio â chael eu casglu drwy'r ddeddfwriaeth Optio Allan Data Cenedlaethol?

Yn 2018, penderfynodd y GIG y dylai pobl gael yr hawl i 'eithrio' o gynnwys eu data mewn archwiliadau o'r fath. Fodd bynnag, mae'r Archwiliad Laparotomi Brys Cenedlaethol wedi'i eithrio o hyn - gallai colli hyd yn oed nifer fach o achosion roi'r darlun anghywir am berfformiad ysbyty. Mae'r optio allan o ddata cenedlaethol yn ddeddfwriaeth eang sy'n eich galluogi i ddileu caniatâd rhag i'ch data gael ei ddefnyddio at amrywiaeth o ddibenion cynllunio ac ymchwil. Gallwch gael rhagor o wybodaeth yma:

<https://digital.nhs.uk/services/national-data-opt-out>

A oes opsiynau eraill ar gyfer tynnu fy ngwybodaeth yn ôl o'r archwiliad?

Os oes gennych wrthwynebiad penodol i gynnwys eich data yn NELA, gallwch dynnu eich gwybodaeth yn ôl o NELA o hyd. Anfonwch e-bost at NELA@rcoa.ac.uk a rhowch 'cais claf i optio allan' yn y llinell bwnc neu ffoniwch dîm NELA ar 0207 092 1580. Yna byddwn yn cysylltu â'ch ysbyty i ofyn iddynt beidio â rhoi eich manylion i mewn i'r archwiliad. Os yw'ch data eisoes wedi'i gasglu, efallai y byddwn yn gallu ei ddileu os nad yw eisoes wedi'i ddefnyddio ar gyfer dadansoddiadau archwilio.